

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0*

The Application of Buddhist Teachings in Society 4.0

พระสมพร ปสนโน (หลังแก้ว)

Phra Somporn Pasanno (Langkaew)

วัดพรหมรังษี เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

Watprommarangsi Donmuang, Bangkok, Thailand.

Corresponding Author's Email: Somporn77725@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) และ Big Data เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้เกิดความท้าทายใหม่ ๆ เช่น ความเครียดจากการทำงาน ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และการใช้เวลาในโลกดิจิทัลมากเกินไป

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น อริยสัจ 4, อนัตตา, กรรม, ปฏิจ্ঞาสมุปบาท และมรรคมีองค์ 8 ช่วยเสริมสร้างความสมดุลทางจิตใจและจริยธรรมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 เพื่อพัฒนาสติและสมาธิในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลและความเร็ว นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาการใช้หลักศีลในการกำกับจริยธรรมทางธุรกิจ และการส่งเสริมการปฏิบัติเมตตาในสังคมที่เน้นการเชื่อมโยงเครือข่าย เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI และ Big Data ยังสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์และเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในเชิงจริยธรรม โดยการบูรณาการเทคโนโลยีกับการเผยแพร่คำสอนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลและการปฏิบัติธรรมออนไลน์ ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงหลักธรรมได้สะดวกมากขึ้น สรุปได้ว่าการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่าทางศีลธรรมในยุคดิจิทัลนี้

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้; หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา; สังคมยุค 4.0

Abstract

This article aims to present the application of Buddhist teachings in the context of the 4.0 society, an era where technologies and innovations such as Artificial Intelligence (AI), the Internet of Things (IoT), and Big Data play significant roles in daily human life. These changes have impacted the economic, social, and cultural aspects of life, leading to new challenges, such as work-related stress, shifting social relationships, and excessive time spent in the digital world.

The application of core Buddhist teachings such as the Four Noble Truths, Anatta (non-self), Karma, Dependent Origination, and the Noble Eightfold Path helps foster mental balance and ethical conduct in a rapidly changing society. Examples of applying these teachings in daily life include the practice of the Four Foundations of Mindfulness (Satipatthana) to cultivate mindfulness and concentration in an era overwhelmed with information and speed. Case studies also highlight the use of the Five Precepts in ethical business practices and the promotion of compassion in a networked society. Modern technologies, including AI and Big Data, can also be used to analyze and enhance the understanding of human behavior in ethical terms. The integration of technology with the dissemination of teachings through digital platforms and online meditation practices allows wider access to Buddhist principles. In conclusion, balancing technological advancement with spiritual development is essential for living a happy and morally meaningful life in this digital era.

Keywords: The Application; Buddhist Teachings; Society 4.0

บทนำ

ในยุค 4.0 สังคมและเศรษฐกิจทั่วโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ครอบคลุมทั้งด้านดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) เทคโนโลยีเหล่านี้ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่ในด้านการทำงาน การศึกษา หรือธุรกิจ แต่ยังครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน การเชื่อมต่อระหว่างข้อมูลและระบบดิจิทัลทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถถูกจัดการและสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างอุปกรณ์และสิ่งของในระดับที่ไม่เคยมีมาก่อน (Rifkin, 2014)

ลักษณะเฉพาะของยุค 4.0 นี้ยังรวมถึงการประยุกต์ใช้ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มีความสามารถในการประมวลผลข้อมูลอย่างมหาศาลและซับซ้อน ทำให้เกิดการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และการทำงานแบบอัตโนมัติ นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ยังทำให้มนุษย์สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเข้ากับ

เครือข่ายดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยที่สามารถควบคุมและสั่งงานจากระยะไกลได้ เช่น การควบคุมบ้านอัจฉริยะ การขับขี่แบบไร้คนขับ และการใช้ข้อมูลสุขภาพจากอุปกรณ์สวมใส่เพื่อการดูแลสุขภาพ (Rifkin, 2014)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วและเข้มข้นเช่นนี้กลับนำมาซึ่งปัญหาที่ซับซ้อนและท้าทายต่อจริยธรรมและคุณค่าทางจิตวิญญาณของมนุษย์ คนในยุค 4.0 อาจประสบกับปัญหาด้านความเครียด การเสพติดสื่อดิจิทัล และการขาดการเชื่อมโยงทางจิตใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความสุขในระยะยาว (Turkle, 2011) ดังนั้น การนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในสังคมยุคนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีกับจริยธรรม และการสร้างคุณค่าทางจิตวิญญาณ การพัฒนาทางเทคโนโลยีอาจเสริมสร้างความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน แต่ก็ต้องไม่ละเลยการพัฒนาจิตใจและความรู้สึกเพื่อให้เกิดการใช้ชีวิตที่สมดุลและมีความหมาย

การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น หลักมรรคมีองค์ 8 และ สติปัฏฐาน 4 สามารถช่วยเสริมสร้างความรู้สึกสงบสุข และการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความหมายในสังคมที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนของเทคโนโลยี การพัฒนาจิตใจด้วยการฝึกสมาธิและสติจะช่วยให้บุคคลมีความรู้สึกที่มั่นคง และสามารถตัดสินใจในชีวิตอย่างมีสติในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลและความกดดัน (Bhikkhu Bodhi, 2013)

ในยุค 4.0 โลกของเรากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ซึ่งไม่ได้ส่งผลกระทบเฉพาะกับเศรษฐกิจหรือธุรกิจเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงวิถีชีวิตของผู้คนในหลายด้าน ทั้งการทำงาน การศึกษา และการดำเนินชีวิตประจำวัน ความสามารถในการเชื่อมโยงอุปกรณ์ต่างๆ ผ่านระบบดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งในการใช้ชีวิต เช่น บ้านอัจฉริยะ หรือยานยนต์ไร้คนขับ ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกสบาย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก็นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ โดยเฉพาะในเรื่องของจริยธรรม ความเครียด และสุขภาพจิตที่อาจถูกกระทบจากการใช้เทคโนโลยีที่มากเกินไป คนในยุค 4.0 อาจพบว่าตนเองห่างเหินจากการเชื่อมโยงทางจิตใจ และอาจประสบกับความขัดแย้งระหว่างการแสวงหาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการรักษาคุณค่าทางจิตวิญญาณ ดังนั้น การนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เช่น หลักมรรคมีองค์ 8 หรือการฝึกสมาธิและสติ สามารถเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างสมดุลให้กับชีวิตในยุคเทคโนโลยีที่เต็มไปด้วยความซับซ้อน หลักธรรมเหล่านี้ช่วยให้คนมีความสุข มีความตระหนักรู้ในตัวเอง และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีคุณค่าและความหมายมากขึ้น

แนวคิดทางพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนา มีหลักคำสอนสำคัญหลายประการที่เน้นการเข้าใจและดำเนินชีวิตอย่างมีสติและสมดุล หลักคำสอนเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญในการนำไปปรับใช้กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมทำให้มนุษย์ต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ หลักคำสอนที่สำคัญประกอบไปด้วย อริยสัจ 4, อนัตตา, กรรม, ปฏิจจสมุปบาท, และ มรรคมีองค์ 8

อริยสัจ 4 เป็นหลักคำสอนพื้นฐานที่ชี้ให้เห็นถึงความจริงของชีวิตและวิธีการดำเนินชีวิตเพื่อพ้นจากทุกข์ ประกอบด้วย (Bhikkhu Bodhi, 2013)

ทุกข์ ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางใจ ทุกสิ่งในชีวิตมีความไม่เที่ยงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งทำให้เกิดความไม่พอใจ

สมุทัย สาเหตุของทุกข์เกิดจาก **ตัณหา** หรือความอยาก และความยึดติดในสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัตถุและความรู้สึก

นิโรธ ความดับทุกข์หรือการพ้นจากทุกข์ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเราละความยึดติดและความอยากต่าง ๆ ได้

มรรค หนทางแห่งการดับทุกข์ โดยการปฏิบัติตามมรรคมรรค 8 ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อให้พ้นทุกข์และบรรลุถึงความสงบ

อนัตตา หมายถึง ความไม่มีตัวตน หรือความไม่มีสิ่งใดที่เป็นตัวเราอย่างถาวร ทุกสิ่งในโลกนี้รวมถึงร่างกายและจิตใจของเราล้วนไม่จีรังและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา (Gethin, 2008) การยอมรับในหลักอนัตตาจะช่วยให้เราปล่อยวางและไม่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างมีสติในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

กรรม หมายถึง การกระทำ ซึ่งครอบคลุมทั้งทางกาย วาจา และใจ การกระทำทั้งหลายจะส่งผลกลับมาในรูปแบบของผลกรรม ดังนั้นการกระทำที่ดีจะนำมาซึ่งผลดี ส่วนการกระทำที่ไม่ดีจะนำมาซึ่งผลเสีย (Harvey, 2013) การเข้าใจในเรื่องกรรมช่วยให้เราตระหนักถึงความรับผิดชอบในสิ่งที่เราทำ และส่งเสริมให้เราทำความดีเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและสงบสุข

ปฏิจจสมุปบาท หรือกฎแห่งการอิงอาศัยซึ่งกันและกัน อธิบายถึงหลักการที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย ไม่มีสิ่งใดที่เกิดขึ้นโดยลำพัง ทุกเหตุการณ์หรือสภาวะในชีวิตจะเกิดขึ้นเพราะการอิงอาศัยซึ่งกันและกัน (Bhikkhu Bodhi, 2013) หลักการนี้ช่วยให้เราตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและสร้างสรรค์ในสังคม

มรรคมรรค 8 เป็นแนวทางปฏิบัติที่ประกอบด้วย 8 องค์ธรรม ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินชีวิตเพื่อความพ้นทุกข์และการบรรลุถึงนิพพาน (Gethin, 2008) ประกอบด้วย

สัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) คือ การมีความเข้าใจในอริยสัจ 4

สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) คือ การมีความคิดที่ปราศจากความโกรธและความเบียดเบียน

สัมมาวาจา (วาจาชอบ) คือ การพูดที่เป็นประโยชน์ ไม่โกหก ไม่กล่าวร้าย

สัมมากัมมันตะ (การงานชอบ) คือ การทำการทำงานที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

สัมมาอาชีวะ (อาชีพชอบ) คือ การประกอบอาชีพที่สุจริตและไม่เบียดเบียน

สัมมาวายามะ (ความเพียรชอบ) คือ การมีความพยายามในการป้องกันสิ่งที่ไม่ดีและสร้างสิ่งที่ดี

สัมมาสติ (ความระลึกชอบ) คือ การมีสติรู้ตัวในทุกขณะ

สัมมาสมาธิ (ความตั้งใจชอบ) คือ การฝึกสมาธิให้จิตใจสงบและตั้งมั่น

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนากับการดำรงชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน

ในสังคมยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความกดดันและความไม่แน่นอน หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความสมดุลและความสงบสุขในชีวิต **อริยสัจ 4** ช่วยให้เราเข้าใจความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงและการยึดติดในเทคโนโลยีและวัตถุในยุคดิจิทัล การยอมรับว่าทุกข์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและการลดความอยากได้จะช่วยให้เรามีความสุขในสังคมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Bhikkhu Bodhi, 2013)

หลัก **อนัตตา** ช่วยให้เราไม่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ รวมถึงตัวตนของเราเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความหลากหลาย การยอมรับว่าทุกสิ่งเป็นเพียงสภาวะชั่วคราวช่วยให้เราลดความเครียดและความทุกข์ในชีวิตประจำวัน (Gethin, 2008)

กรรม และ **ปฏิจจสมุปบาท** ทำให้เราเข้าใจว่าการกระทำทุกอย่างมีผลต่อผู้อื่นและสังคม การทำความดีและการกระทำที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่นจะส่งผลดีต่อสังคมโดยรวม หลักการนี้ยังช่วยให้เราตระหนักถึงความเชื่อมโยงกันของทุกสิ่งในสังคม การสร้างสังคมที่ดีต้องอาศัยการทำงานร่วมกันและความเข้าใจในความสัมพันธ์เหล่านี้ (Harvey, 2013)

สุดท้าย **มรรคมรรค 8** ช่วยให้เราเห็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การฝึกสติและสมาธิช่วยให้เราสามารถเผชิญกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัลได้อย่างมีสติ การดำเนินชีวิตตามมรรคมรรค 8 ช่วยให้เรามีความสุขและสมดุลทั้งทางกายและใจในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Gethin, 2008)

แนวคิดทางพระพุทธศาสนานี้จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาจิตใจและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและสมดุล โดยมีหลักคำสอนสำคัญหลายประการที่สามารถนำมาปรับใช้กับการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางเทคโนโลยีและสังคม เช่น **อริยสัจ 4** ที่ช่วยให้เราเข้าใจความทุกข์และวิธีพ้นทุกข์, หลักอนัตตาที่สอนให้ปล่อยวางจากการยึดติด, หลักกรรมที่เน้นถึงผลของการกระทำ และปฏิจจสมุปบาทที่ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ นอกจากนี้ **มรรคมรรค 8** ยังเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้เราสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีจริยธรรม มีสติรู้ตัวในทุกการกระทำ และฝึกสมาธิเพื่อความสงบของจิตใจ หลักธรรมเหล่านี้ช่วยให้คนในยุคปัจจุบันสามารถเผชิญกับความท้าทายต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและมีคุณค่าในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะเฉพาะของสังคมยุค 4.0

ยุค 4.0 หรือที่เรียกว่ายุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 เป็นยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อทุกภาคส่วนในสังคม มนุษย์ในยุคนี้ได้ก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบต่าง ๆ ผ่านทางเทคโนโลยีขั้นสูง ไม่ว่าจะเป็น อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT), ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI), หุ่นยนต์อัตโนมัติ, บล็อกเชน, และ เทคโนโลยีคลาวด์ เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและการผลิต แต่ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง (Schwab, 2017)

เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นหัวใจของยุค 4.0

อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT): IoT คือการเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถสื่อสารและส่งข้อมูลระหว่างกันได้ ตัวอย่างเช่น บ้านอัจฉริยะ (smart home) ที่มีอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือระบบความปลอดภัยที่สามารถควบคุมผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือได้ (Rifkin, 2014)

ปัญญาประดิษฐ์ (AI): AI คือเทคโนโลยีที่สามารถประมวลผลข้อมูลและตัดสินใจแทนมนุษย์ในบางสถานการณ์ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data), การขับรถยนต์อัตโนมัติ, การให้บริการลูกค้าอัตโนมัติผ่านหุ่นยนต์แชต (chatbot) เป็นต้น

บล็อกเชน (Blockchain): เทคโนโลยีบล็อกเชนช่วยในการเก็บข้อมูลที่ปลอดภัยและโปร่งใส โดยไม่มีความจำเป็นต้องผ่านตัวกลาง ซึ่งเป็นที่นิยมในการใช้กับสกุลเงินดิจิทัล (cryptocurrency) เช่น Bitcoin

เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Computing): ระบบคลาวด์ช่วยให้ผู้ใช้สามารถจัดเก็บข้อมูลและเข้าถึงทรัพยากรคอมพิวเตอร์ผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้การเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องใช้ฮาร์ดแวร์ที่มีขนาดใหญ่

ผลกระทบที่มีต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เชิงเศรษฐกิจ เทคโนโลยียุค 4.0 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการดำเนินธุรกิจ ทำให้ต้นทุนลดลงและการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การนำ AI และหุ่นยนต์มาใช้ในการกระบวนการผลิตช่วยลดความต้องการแรงงานมนุษย์ในบางอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการจ้างงาน เช่น การลดจำนวนงานในภาคแรงงานทักษะต่ำ แต่เพิ่มความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงในด้านเทคโนโลยี (Schwab, 2017)

เชิงสังคม เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและสะดวกขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้โซเชียลมีเดียในการเชื่อมต่อกับเพื่อนและครอบครัว หรือการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำงานจากระยะไกล (Remote Work) แต่ในขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางสังคมกลับเปลี่ยนไปในเชิงลบ เพราะการใช้เวลากับเทคโนโลยีมากเกินไปทำให้ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์ทางกายน้อยลง และการเสพสื่อสังคมออนไลน์มากเกินไปยังส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น ความรู้สึกโดดเดี่ยวและภาวะซึมเศร้า (Turkle, 2011)

เชิงวัฒนธรรม การเชื่อมต่อข้อมูลจากทั่วโลกผ่านเทคโนโลยีทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นหลายแห่งเปลี่ยนแปลงไป การรับรู้ข่าวสารและวัฒนธรรมจากทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม แต่ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนี้อาจทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมบางส่วนสูญหายไป

ความท้าทายในยุค 4.0

ความเครียดจากการทำงาน ในยุคดิจิทัลที่การทำงานไม่จำกัดเพียงในสถานที่ทำงาน แต่สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ทำให้การทำงานในยุคนี้มีคามยืดหยุ่นมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกลับสร้างความกดดันและความเครียดให้กับคนทำงาน เพราะการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลาทำให้เกิดความคาดหวังในการตอบสนองอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (Schwab, 2017)

ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไป การใช้เวลามากเกินไปในโลกดิจิทัล ทำให้การสื่อสารและความสัมพันธ์ทางกายภาพลดลง ความผูกพันระหว่างบุคคลที่เคยเกิดจากการพบปะกันทางกายภาพแทนที่ด้วยการสื่อสารผ่านข้อความหรือโซเชียลมีเดีย ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์เชิงลึกที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพลดลง (Turkle, 2011)

การเสพติดเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล เทคโนโลยีที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็วทำให้ผู้คนใช้เวลามากเกินไปในโลกดิจิทัล เช่น การเสพติดโซเชียลมีเดีย การดูวิดีโอหรือเล่นเกมออนไลน์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ เช่น ปัญหาการนอนหลับไม่เพียงพอ การเสพติดสื่อ และการมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มั่นคง (Turkle, 2011)

สังคมยุค 4.0 เป็นยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น IoT, AI, บล็อกเชน และคลาวด์ เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงข้อมูลและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการทำงาน แต่ก็ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการจ้างงาน รวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไปเนื่องจากการสื่อสารผ่านดิจิทัลแทนการปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพ นอกจากนี้ การเสพติดเทคโนโลยียังนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต ขณะที่การรับรู้วัฒนธรรมจากทั่วโลกทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นบางส่วนอาจสูญหายไป ความท้าทายในยุคนี้รวมถึงความเครียดจากการทำงานที่ยืดหยุ่นแต่ต่อเนื่อง และผลกระทบของการใช้สื่อดิจิทัลมากเกินไป

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนในสังคมยุค 4.0

ในยุค 4.0 ที่เทคโนโลยีและข้อมูลเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกแง่มุมของชีวิต หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาจิตใจและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและสมดุล หลักธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความสุขทางจิตวิญญาณ แต่ยังสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการจัดการชีวิตในยุคที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบและความซับซ้อนของข้อมูล

การนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน หนึ่งในหลักธรรมที่มีความสำคัญและสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคปัจจุบันคือ **สติปัฏฐาน 4** ซึ่งเน้นการพัฒนาสติและสมาธิในทุกขณะ สติปัฏฐาน 4 ประกอบไปด้วย (Bhikkhu Bodhi, 2013)

กายานุปัสสนา (การพิจารณาภายในกาย) คือการฝึกสติต่อกายของตน เช่น การรู้ตัวในขณะเดิน ยืน นั่ง หรือนอน รวมถึงการมีสติรู้ถึงลมหายใจเข้าออก

เวทนานุปัสสนา (การพิจารณาเวทนาในเวทนา) คือการรู้สึถึงอารมณ์หรือความรู้สึกของตนเอง เช่น ความสุข ความทุกข์ หรือความเป็นกลาง

จิตตานุปัสสนา (การพิจารณาจิตในจิต) คือการสังเกตและรับรู้ถึงสภาพจิตของตน เช่น จิตที่มีความโกรธ จิตที่มีความโลภ หรือจิตที่สูงบ

ธรรมานุปัสสนา (การพิจารณาธรรมในธรรม) คือการเห็นธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง เช่น การเข้าใจถึงความไม่เที่ยงของสรรพสิ่ง

การปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 ช่วยให้เราสัมผัสตัวในทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นในสถานการณ์ที่เร่งรีบหรือการต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็ว การมีสติช่วยให้เราสามารถควบคุมอารมณ์และปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการจัดการกับข้อมูลจำนวนมากในยุคดิจิทัล นอกจากนี้การปฏิบัติสมาธิยังช่วยให้เราลดความเครียดที่เกิดจากการทำงานและการรับข้อมูลที่รวดเร็วและมากเกินไปในแต่ละวัน (Gethin, 2008)

กรณีศึกษาการนำหลักพุทธศาสนาใช้ในองค์กรและสถาบันต่าง ๆ หลายองค์กรได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจและการจัดการองค์กร หนึ่งในแนวทางที่ได้รับการยอมรับคือการใช้ **หลักศีล** ในการกำกับจริยธรรมทางธุรกิจ หลักศีล 5 ที่เน้นการไม่ฆ่า ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดเท็จ และไม่เสพสิ่งเสพติด ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ช่วยเสริมสร้างความซื่อสัตย์ในธุรกิจ การดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรมไม่เพียงแต่สร้างความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน แต่ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ (Zsolnai, 2011)

ตัวอย่างขององค์กรที่นำหลักพุทธศาสนาไปปรับใช้ เช่น การใช้หลัก **เมตตา** ในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยการส่งเสริมให้พนักงานแสดงความเคารพและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้การสร้างสภาพแวดล้อมที่มีความเมตตายังช่วยลดความเครียดและความขัดแย้งในที่ทำงานได้อีกด้วย (Zsolnai, 2011)

การพัฒนาจิตสาธารณะและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เป็นดิจิทัล ในสังคมยุคดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีทำให้ผู้คนเชื่อมโยงกันผ่านโลกออนไลน์ หลักธรรมทางพุทธศาสนาสามารถถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ตัวอย่างหนึ่งคือการใช้แอปพลิเคชันด้านการปฏิบัติวิปัสสนา ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้คนมีสติและความสงบในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับการรับข้อมูลมากมาย วิปัสสนาเป็นการปฏิบัติที่เน้นการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และช่วยให้เราสามารถลดความเครียดและความวิตกกังวลที่เกิดจากการใช้สื่อดิจิทัลมากเกินไป

แอปพลิเคชันด้านสมาธิและการฝึกสติ เช่น Headspace หรือ Calm เป็นตัวอย่างของการนำหลักคำสอนทางพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้ใช้สามารถฝึกสมาธิและปฏิบัติวิปัสสนาได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่ว่าจะเป็นในที่ทำงานหรือที่บ้าน แอปเหล่านี้ช่วยให้ผู้คนสามารถพัฒนาจิตสาธารณะและมีสติในการใช้ชีวิตประจำวันท่ามกลางการเชื่อมโยงเครือข่ายดิจิทัล (Kabat-Zinn, 2003)

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0 เป็นแนวทางที่สามารถช่วยเสริมสร้างความสงบสุขและความสมดุลในชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและข้อมูล การฝึกสติและสมาธิ การพัฒนาจิตสาธารณะ และการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรมผ่านการปฏิบัติศีลเป็นแนวทางที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น

ในสังคมยุค 4.0 ที่เทคโนโลยีและข้อมูลเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสมดุลและความสงบสุขในจิตใจ หลักธรรม เช่น สติปัฏฐาน 4 ซึ่งเน้นการฝึกสติในทุกขณะ ช่วยให้เราตระหนักรู้ในการดำเนินชีวิต การปฏิบัติสมาธิสามารถลดความเครียดที่เกิดจากความซับซ้อนของข้อมูล นอกจากนี้ หลักศีล 5 ยังสามารถนำมาใช้ในการจัดการองค์กรและสร้างจริยธรรมในการทำงาน หลักเมตตาช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และในยุค

ดิจิทัล การใช้แอปพลิเคชันฝึกสมาธิ เช่น Headspace หรือ Calm ช่วยให้ผู้คนสามารถฝึกสติได้ทุกที่ทุกเวลา หลักการสอนเหล่านี้จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างมีความหมายและสมดุลในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างลึกซึ้ง

การบูรณาการแนวคิดทางพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสมัยใหม่

ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างมากในทุกภาคส่วนของชีวิตประจำวัน แนวคิดทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาบูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีไม่เพียงแต่ช่วยในการเผยแพร่คำสอนทางพุทธศาสนา แต่ยังสนับสนุนการปฏิบัติธรรมและการพัฒนาจริยธรรมในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวางผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Big Data เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและการพัฒนาทางจิตใจในเชิงลึก

การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติธรรม หนึ่งในวิธีที่พระพุทธศาสนาบูรณาการกับเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการเผยแพร่คำสอนและการปฏิบัติธรรมผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงคำสอนทางพุทธศาสนาได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังวัดหรือสถานที่ปฏิบัติธรรม การเผยแพร่คำสอนผ่านเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และโซเชียลมีเดียทำให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าร่วมในการฟังเทศน์ การปฏิบัติธรรม และการสนทนาธรรมได้แม้อยู่ห่างไกลกัน (Kumar, 2017)

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการใช้แอปพลิเคชันสำหรับการฝึกสมาธิและการฝึกสติ (mindfulness) เช่น Headspace, Calm, และ Insight Timer ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถฝึกสติได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่ว่าจะเป็นในที่ทำงานหรือที่บ้าน แอปพลิเคชันเหล่านี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการฝึกสมาธิและสติปัญญา 4 ในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยให้ผู้คนสามารถมีสติรู้ตัวและควบคุมอารมณ์ของตนได้ดีขึ้นท่ามกลางความเร่งรีบของยุคดิจิทัล (Kabat-Zinn, 2003)

นอกจากนี้ การปฏิบัติธรรมออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น การสตรีมสดของการเทศนาธรรม หรือการเรียนรู้คำสอนทางพุทธศาสนาผ่านวิดีโอหรือพอดแคสต์ ได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่มีสถานการณ์เช่นโรคระบาด COVID-19 ที่ทำให้การเข้าวัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นไปได้ยาก การปฏิบัติธรรมผ่านช่องทางออนไลน์นี้ได้กลายเป็นวิธีที่ช่วยให้คนสามารถรักษาความเชื่อและการฝึกสมาธิได้อย่างต่อเนื่อง (Thich, 2020)

การใช้ AI และ Big Data เพื่อวิเคราะห์และเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในเชิงจริยธรรม

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Big Data ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ AI สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรม การปฏิบัติธรรมของบุคคล และสร้างข้อเสนอแนะที่ช่วยเสริมสร้างการฝึกปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การใช้ AI เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติสมาธิและพฤติกรรมด้านสุขภาพจิตจากแอปพลิเคชันการฝึกสติ ผลการวิเคราะห์

สามารถนำมาใช้ในการออกแบบโปรแกรมการฝึกสมาธิที่เหมาะสมกับผู้ใช้แต่ละราย และช่วยให้ผู้คนสามารถพัฒนาสติและสมาธิได้ดีขึ้น (Lu, 2020)

นอกจากนี้ Big Data ยังสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของคนในองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกสติ การมีจริยธรรมในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน ข้อมูลเหล่านี้สามารถช่วยให้ผู้บริหารองค์กรเข้าใจถึงความสำคัญของการฝึกสมาธิและการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร ซึ่งจะส่งผลดีต่อการทำงานและความสุขของพนักงานในระยะยาว (Zsolnai, 2011)

ปัญญาประดิษฐ์ยังสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการศึกษาคำสอนทางพุทธศาสนา เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ AI ในการตอบคำถามเกี่ยวกับหลักธรรมและคำสอนของพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วและตรงประเด็นยิ่งขึ้น แอปพลิเคชันเหล่านี้ยังสามารถเรียนรู้จากข้อมูลที่ใช้สอบถามและปรับปรุงการให้ข้อมูลตามความต้องการของผู้ใช้งาน (Russell & Norvig, 2016)

การบูรณาการแนวคิดทางพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นการผสมผสานที่สามารถช่วยให้ผู้คนสามารถปฏิบัติธรรมและพัฒนาจิตใจได้ง่ายขึ้นในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีช่วยให้การเข้าถึงคำสอนทางพระพุทธศาสนาสะดวกและกว้างขวางขึ้น การใช้ AI และ Big Data ช่วยวิเคราะห์และพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและจริยธรรมของมนุษย์ในเชิงลึก ทำให้เกิดการพัฒนาทิศทางจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืนในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ

สรุป

ในสังคมยุค 4.0 ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเทคโนโลยีและจิตใจ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยให้มนุษย์สามารถรับมือกับความเครียดและความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นหลักอริยสัจ 4 ที่ช่วยให้เราเข้าใจและพ้นทุกข์ หลักสติปัฏฐาน 4 ที่ส่งเสริมการมีสติรู้ตัวในทุกขณะ หรือหลักมรรคมีองค์ 8 ที่ชี้แนะทางการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม

การบูรณาการเทคโนโลยีกับการปฏิบัติธรรม เช่น การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเผยแพร่คำสอนและการปฏิบัติธรรมออนไลน์ รวมถึงการใช้ AI และ Big Data เพื่อวิเคราะห์และสนับสนุนการพัฒนาจริยธรรมและพฤติกรรมมนุษย์ เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทางจิตใจและคุณค่าทางศีลธรรมได้ ความสำคัญของการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีกับการพัฒนาทางจิตใจมีความสำคัญยิ่งในยุคดิจิทัล การพัฒนาเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวอาจนำมาซึ่งความสะกดสาบทางวัตถุ แต่หากปราศจากการพัฒนาทางจิตใจแล้ว อาจทำให้มนุษย์ขาดความสุขที่แท้จริงและสูญเสียคุณค่าทางศีลธรรม ดังนั้น การนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สงบ และมีคุณค่าทางจริยธรรมในยุคที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- Bhikkhu Bodhi. (November 30, 2013). *The Noble Eightfold Path: Way to the End of Suffering*. Retrieved August 7, 2024, <http://www.accesstoinsight.org/lib/authors/bodhi/waytoend.html> .
- Gethin, R. (2008). *The Foundations of Buddhism*. United Kingdom: Oxford University Press.
- Harvey, P. (2013). *An Introduction to Buddhism: Teachings, History and Practices*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-Based Interventions in Context: Past, Present, and Future. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 10(2), 144-156.
- Kumar, A. (2017). *The Digital Monk: Leveraging Technology for Spiritual Growth*. Spirituality & Health.
- Lu, H., Li, Y., Chen, M., Kim, H., & Serikawa, S. (2020). Brain Intelligence: Go beyond Artificial Intelligence. *Mobile Networks and Applications*, 25(5), 1331-1336.
- Rifkin, J. (2014). *The Zero Marginal Cost Society: The Internet of Things, the Collaborative Commons, and the Eclipse of Capitalism*. New York: Palgrave Macmillan.
- Russell, S., & Norvig, P. (2016). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. (3rd ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc.,
- Schwab, K. (2017). *The Fourth Industrial Revolution*. New York: Crown Publishing Group.
- Thich, N. H. (2020). *Zen and the Art of Saving the Planet*. San Francisco, California: Harper One.
- Turkle, S. (2011). *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. Basic Books.
- Zsolnai, L. (2011). Buddhist Economics for Business. *Society and Business Review*, 6(2), 124-133.